

Universitätsbibliothek Wuppertal

Plvtarchi Chaeronensis Moralia, Qvae Vsrvpantvr

Svnt Avtem Omnis elegantis doctrinæ Penvs : Id est, varij libri: morales, historici, physici, mathematici, denique ad politiorem litteraturam pertinentes & humanitatem : omnes de Graeca in Latinam linguam transscripti summo labore, cura, ac fide

Plvtarchi Chaeronensis Ethicorum Sive Moralium

Plutarchus

Impressum Francofor. ad Mœn., M.D.LXXXII

Bruta animalia ratione uti. Colloquuntur Ulysses, Circe, Gryllus

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

urn:nbn:de:hbz:468-1-351

est, & qui gerit eas, ipse geritur ferturque, quod non habet
vim solidam & stabilem qualis est in monarchia. sed s^ep^e
cogitur Aeschyleum illud exclamare, quo usus est Demet-
rius Poliorcetes amissio imperio:

Tu me creasti, tu fers exitum mihi.

BRVTA ANIMALIA RATIONE VTI.

Colloquuntur Vlysses, Circe, Gryllus.

VLYSSES. Hac quidem, o Circe, percepisse me 10
atque memoria tenere arbitror. Sed liber ex te
querere, an inter hos, quos de hominibus lu-
pos & leones redigisti, aliquos habeas Gracos.
CIRCE. Ac quidem multos, suauissime Vlysses. Sed quor-
sum isthuc interrogas? V.L. Quia magnam me mihi apud 15
Gracos paraturum mehercle opinor gloriam, si hosce rur-
sum tuo beneficio vita humanæ restituam, neque patiar ut
ob meam incuriam ita miserè fœdeq^{ue} vitam tolerantes, in
bestiarum forma contra naturam consenescant. CIRCE.
Hic homo non sibi modo & socijs, sed etiam nihil ad se 20
pertinentibus præstulticia vult suam ambitionem esse ca-
lamitosam. V.L. Hoc tu iam alterum poculum monstroſæ
orationis misces, omnino me in bestiam mutatura, si tibi
hoc adsentias, calamitatis loco habendum si quis è bestia
sit homo. CIR. Quasi verò non peius iam ante tibi consu-
lueris, qui immortali & senectutis immuni vita, quam apud 25
me licebat degere, dimissa, ad mulierem mortalem, adde et-
iam vetulam; per infinita quæ te manent mala contendis?
Seilicet ut celebrior ac nobilior quād adhuc es factus, ina-
ne bonum & imaginem veritatis loco consequare. VLYS. 30
Sint isthac ita vti dicis, ne de eadem res p^{re}sipius altercemur.
Istos tamen tumihi viros restitue & largire. CIR. Non per
Proserpinam, non hoc ita simpliciter fiet, sunt enim non
vulgares. Sed prius ex ijs quære, an fieri hoc velint, quod si
negent, differendo ijs tu, homo præclare, persuade. Si vero 35
nō persuadeas, sed disputando ab ijs vincare, satis tibi sit de
tuis amicorumq^{ue} rebus malè statuisse. V.L. Cur me, beata,
rides? quomodo enim cū ijs colloquar, quomodo respon-
deant, dum asini, sues, ac leones sunt? C. Bono es animo,
hominū ambitiosissime. ego tibi eos præbebo & intelligen-
tes &

tes & differentes. aut potius hoc, vnum sufficiat audire voces, & reddere loco omniū. En tibi huncce, habes qui cum disputes. V. Quo autem, mea Circe, hunc nomine compellabo, aut quisnam hic est hominum? C. Quid hoc ad rem? 5 vocetur tibi, si videtur, Gryllus. ego autem vos relinquam, ne quid videatur in meam gratiam dicere præter animi sententiam. G R Y L L . Salue Vlysses. V L. Et tu per Iouem Grylle. G R. Quid vis interrogare? V. Intelligo vos fuisse homines. itaque miseror vniuersos, qui hanc in conditio- 10 nem decideritis. par autem est eorum me habere rationem maiorem, qui cū fuerint Græci, huc miseriae peruererūt. Exorauit itaque Circem, vt quicunq; ex vobis ita velit, eum illa restitutum pristine formæ mecum dimittat. G R. Define Vlysses, necq; verbum addideris vltterius. vfq; adeo à nobis tu 15 omnibus cōtemneris, qui frustra callidus, reliquisq; multo prudentior hominibus iactabare: cū tu tamen per imprudentiam & incogitantiam mutationem de statu deteriore in meliorem reformidaueris. quo modo pueri solēt subterfugere remedia, eaque reformidant pati, quæ de morborosis 20 & fatuis saniores ac vñ rationis valentiores efficiunt: eodem tu pacto mutari ex alio in alium renuisti: nuncq; cū ipse horres ac metuis ne si cū Circe degas, ea te imprudentem rei in lupum aut suem conuertat: tum nobis auctor sis ut relata vita omnium rerum copia affluente, simulque ijs 25 quæ nobis ista bona parat desertis, tecum discedamus rursum homines facti, quo animali nullū est quod ad miseras facilius feratur. V L. Videre mihi, Grylle, non formam tantum, sed animum quoq; perdidisse poculi istius beneficio, ac repletus esse absurdis & fœdis vñquequaq; opinionibus. 30 nisi fortè quædam consuetudinis voluptas ad hoc corpus te præstigijs suis deuinxit. G R. Neutrū horum est, ô rex Cephalleniae. Quod si colloqui placet, non conuiciari, facile nos, qui vtrunque vitæ genus callemus, in eam te sententiam traducemus, rectè nos hanc isti vitam anteferre. 35 V L. Enim uero, Grylle, paratus sum isthac è vobis audire. G R. Proinde nobis quoque in promptu est dicere. Ordinam autem à virtutibus, quarum gratia videmus vos superbire, vt qui iusticia, prudencia, fortitudine, alijsque virtutibus bruta maiorem in modum præstetis. Responde igitur mihi hominum sapientissime. Memoria tenco te aliquid

quando Circe narrasse de agro Cyclopum , quod is neque arante quoquam neque plantante quicquam , tamen ea sit soli præstantia , ut vtrò omnis generis fruges edat . Vtram ergo præfers , hancne terram , an capris compascuam istam Ithacam & asperam , quæ magno culta labore & molestijs diuturnis , vix tādem paucos quoīdam & nullius precij fructus cultoribus reddit ? Ac caue sis , ne molestem tibi sit aliter respondere , quām patriæ amor postulet . V. Atqui mentiendum non est . Magis quidem amo & amplector meam patriam . istam autem Cyclopum regionem laudibus & ad miratione maiore dignor . G. Sic ergo rem habere dicemus , sicut prudentissimus hominum censet : alia magis laudanda & approbanda , alia magis diligenda & diligenda esse . Atq; hoc ipsum etiam de anima abs te responsum esse censeo . eadem est enim ratio animæ , ut melior sit ea , quæ absq; ; 15 labore virutem tanquam sponte enatum fructum edat . V. Concessum sit tibi hoc quoq; . G. Proinde id simul iam das , animam brutorum ad virtutem esse natura feraciorem , ac perfectiorem . Nam absque imperio & disciplina , tanquam terra non arata neque confita , naturæ instinctu producit 20 augetque vnicuique conuenientem virtutem . V. Et quænam sit ea virtus , Grylle , cuius bestiæ sint participes ? G. Imo nulla est virtus , qua non magis præditæ sint , quam hominum aliquis sapientissimus . Ac , si placet , primo loco fortitudinem considera , ob quam tu superbis , neque pudori tibi 25 ducis quod audax & domitor verbis appellaris : cum quidem dolis improbissime , & technis homines simplicem ingenuumque belli modum callentes , fraudes & mendaciorum rudes , deceperis , ac virtutis nomen versutiae indas , que minimè versutiam admittit . Atqui brutorum inter se & aduersum homines certamina vides , vt sine arte ac fraude aperta & nuda cum virium fiducia peragantur , vt suo freto robore se defendant , neque legem vocantem ad pugnam , neque actionem deserta militia metuentia : sed quia natura metuunt superari , vñq; ad extreum perdurantia iniusta . non 30 enim vincuntur quando corpore superantur , neq; despondent animum , sed inter pugnandum moriuntur . ac multis , dum moriuntur , robur & iræ ardor in vnam aliquam corporis partem recendentia atque coeuntia , interfcienti resistent , subsultantque & fremunt , donec ignis instar prorsum exstinguitur .

*Brutorum
fortitudo.*

exstinguantur & pereant. nulla hic deprecatio, nulla misericordia imploratio, neque vi et se farentur, neque leo leoni ob fortitudinem seruit, aut equus equo: sicut homo homini seruit, ac facile amplectitur timiditatis affinem seruitum. Quæ vero homines tendiculis aut dolo cuperunt, ea si iam adultra sunt, inedia ac siti mori malunt quam seruire. Pulli & catuli ob ætatem tenelli ac deceptu faciles, multis ijsque fallacibus illecebris atque inuitamentis tanquam beneficio, deliniuntur, ut contra naturam gustaris voluptatibus elongescant tempore, sustineantque eam quæ circuatio dicitur, cum sit effeminatio ferociæ natuæ. Vnde maximè patet bruta natura ad audaciam proclivia, hominum vero confidentiam præter naturam esse. quod vel hinc potissimum, Ulysses optime, addiscere possis. In brutis natura patria ad robur momenta in utroq; posuit sexu, ut femina mari nihil concedat vel in tolerandis necessarijs laboribus, vel in propugnando pro fetu. sed & suem quandam Cromyoniam celebrari audis, quæ multum negotiij Theseo exhibuit: & illam in Phicio Sphingem desidentem, ac ænigmata & gryphos texentem, non tutata esset sua sapientia, si non viribus & fortitudine Thebanis multum antecelluisse: circum que loca etiam vulpem Teumesiam fuisse aiunt, animal perniciosum, & in vicinia serpentem femellam, quæ apud Delphos cum Apolline de oraculo certamine singulari decreverit. atque Ætham rex vester a Sicyonio illo accepit mercenariis loco, ut eum immunem militiæ faceret. optimo sancto consilio, ut qui homini timido equam bonam ac certandi cupidam anteponeret. Ipse pantheras ac leænas sapius vidisti, nihil masculis ferocia & robore inferiores. cum tua vxor te belligerante domi ad focum desideat, & ne tantum quidem, quantum hirundines, molitur contra eos, qui ipsam familiamque oppressum eunt. & quidem ea Spartanæ est, ne Caricas tibi aut Mæonidas mulieres obijciam. Ex his tamen quæ dixi, liquet viros non naturali esse præditos fortitudine. (alioquin hæc etiam mulieribus adsett) sed legum necessitate coactos, non sponte vestra, moribus, reprobationibus, aduenticijsque opinionibus seruientem, verbisq; effictam meditari fortitudinem, laboresq; & pericula subfondere, non quod animos aduersum ea geratis confidentes, sed quod alia his magis metuitis. Sicut itaq; tuorum sociorum

Iliad. 4.
296.

rum qui reliquos anteuerit, is remum leuem arripit, non
 quod hunc contemnat, sed quod sibi à grauiore metuit. ita
 qui ictum sustinet ne vulneretur, & hostē vlciscitur ne cru-
 ciatum aut mortem perferat, non animosus aduersum illa,
 sed ad hæc timidus est. Itaq; appetet fortitudinem vestram, &
 prudente esse timiditatem, confidentiam autē metum cum
 scientia coniunctum alia per alia euitandi. Deniq; si forti-
 tudine vos praetere brutis putatis, cur poetæ vestri eos qui o-
 primè in hostem pugnant, luporum, leonum, aut apri ro-
 bore similes perhibent? cum vicissim nemo leonem homi
 ni animo vel robore similem dicat. Sed nimurum sicut ve-
 loces aiunt ventorum celeritatem in pedibus habere, & formo-
 los deorum formæ & quales, re nimis exaggerata dicunt.
 sic etiam pugnacium similitudinem à præstantiore dueunt.
 Cuius rei causa est, quod fortitudinis tanquam acies & in-
 duratio est animi feruor, quo puro vtuntur bruta in certa-
 minibus. vobis cum ratione commixtus, veluti aqua dilu-
 tum vinum, cedit periculis, & occasionem dimittit. Sunt
 quidam vestrum qui omnino in pugna negant debere ani-
 mum exandescere, sed hoc feruore excluso sobria vte-
 dum ratione. rectè dicentes, quod ad salutem tutandam at-
 tinet: pessimè quod ad vltionem & robur exserendum. Quì
 enim non sit absurdum, quod cùm naturam incusetis, quæ
 corporibus non adiecit stimulos, neque dentes ad vlciscen-
 dum paratos, aut curuos vngues, ipsi arma animæ à natura
 data auferitis aut eneruatis? V L. Papæ Grylle, videre mihi
 egregius factus sophista, qui etiam nunc ex suilla loquens
 cute tam strenue de proposito argumentaris. Sed cur non
 deinceps de temperantia disseruisti? G R. Quia dicta existi-
 mabam te prius reprehensurum. Sed tu festinas ad auditio-
 nem de hac virtute, quia & pudicissimam habes vxorem, &
 ipse videris documentum edidisse temperatiæ, Circes con-
 cubitu spredo. At qui profectò nihil hac in re antecellis ani-
 malibus brutis. Nam hæc quoq; voluptates & amores ca-
 piant à sui generis animalibus. Itaq; admiratione dignum
 non est, si quemadmodum Mendesius in Ægypto caper in-
 clusus cum multis ac formosis mulieribus coitu abhorret,
 & capras desiderat: ita tu venere consueta vtens, homo
 cum sis, concubere cum dea noluisti. Cæterum Penelo-
 pes tuæ castitatem innumeræ cornices crociantes ridicu-
 lam

iam esse ostendent atque contemptui expōnent, quarum
 vniuersusque si moriatur mas, viduitatem nō per exiguum
 tempus, sed per nouem annas hominum seruant. vt si libeat
 comparare, vnaquævis cornix novies castitatem tua superet
 3 Penelopes. Sed quando obseruauisti me esse sophistam, age-
 dum dispositione quadam utrū orationis, expositaque tem-
 perantiae definitione, concupiscentiarum genera persequar
 dividendo. Est ergo temperantia contractio quædam cupi-
 ditatu, & ordo, perimes superuacaneas & adscititias, tem-
 pe De temperantia.
 10 pestiuè autem & mediocriter cum decori ratione obse-
 quens necessarijs. Iam in appetitionibus nonne cernis in-
 esse infinitum differentiarum numerum? Potus & à natu-
 ra desideratur, & à necessitate flagitur. Res venerea quan-
 quam suum habet à natura principium, tamen sunt q̄a ea
 15 nullo cum incommodo careant. itaque naturalis hæc, non
 etiam necessaria vocatur. Sed ex appetitiones, quæ neque à
 natura neque à necessitate oriuntur, ob impetum autem
 recti foris ex inani quadam opinione intrò superflue sunt,
 parum abest quin vestras naturales obtuerint cupiditates
 20 sua multitudine vniuersas. itaque se gerunt, vt turba pere-
 grinorum conuena vi vrgens ciues atque indigenam po-
 pulum. Atenim omnes bestiæ animis præditæ, quæ inac-
 cessæ sint omnibus foris introductis affectionibus, & à va-
 nis opinionibus tanquam à mari longè remotam vitam a-
 25 gant, elegantia & superuacaneo vitae degendæ cultu vobis
 sunt inferiores: temperantiam præclarè tuentur, appetitio-
 nesq; rectis legibus regunt, quæ ijs adsunt neq; multæ neq;
 alienæ. Me quidem ipsum, non minus quam nunc te, aurem
 perculit, vt cui nulla res dignè posset comparari. ad se tra-
 30 hebant me ebur & argentum, qui horum possideret pluri-
 mum, mihi felix & dijs charus videbatur homo, siue Phryx
 esset, siue Car, & vel Dolone ignobilior, vel Priamo calami-
 tosior. hue ego semper meis accommodatis cupiditatibus,
 nullam neque gratiam neq; voluptatem alijs ex bonis vitae
 35 percepi, cùm quidem essent abunde, quod me maximorum
 indigum & exhorté bonorum esse arbitraret. Itaq; memoria
 recolo me, quo tempore te in Creta vidi amictum veste ad Odyss. 7.
 solennem facta ostentationem, non admiratum fuisse pru-
 dentiam aut virtutem tuam, sed amiculi textum tenui-
 tatis eximiae, & coruscationem in lana coloris purpurei,
attoni.

attoritumq; fuisse ob pulchritudinem vestitus. sed & fibula aurea habebat, si recte memini, aliquid operis elegantis cœlo parati subtilissimè. denique mulieris in modum præstigijs captus te sectabat. Nunc inanibus istis opinionibus e-
vacuatis, aurum & argentum sicut quosuis lapides contem-
no & super ea incedo, tuis autem lenis & tapetibus non per
Ioam suauius indormiam, quam plenus cibi alto molliq;
ceno. Ac huiusmodi quidem foris adscitarum cupiditatum nulla in animo habitat nostro: sed maior pars vitæ nostræ
necessarijs appetitionibus atque concupiscentijs tempera-
tur & voluptatibus. non necessarijs, sed naturalibus dunta-
xat neque incompositè, neque profuse indulgemus. Atque
has quidem primo loco perpendamus. Voluptas ea, quam
Odoratus. ex fragrantibus, & odore suo exhalante olfactum adficien-
tibus percipimus, præterquam quodd simplicem sui præbet, is
eamque gratis vñram, simul etiam discernendo alimento
conducit. Nam lingua & est & dicitur norma saporum, vt
dulcis, acris, austeri, reliquorum: quando iij confusi offe-
ruuntur sensui. Olfactus autem noster ante saporem depre-
hendens vim vniuersitatisque alimenti, longeque accuratius
quam regi solent prægustatores sensu eam percipiens, id
quod natura conueniens est admittit, alienum amolitur,
neque gustare id finit aut gustatum offendere: sed vitium
rei olfactæ desert atque accusat, antequam iniuriam ea at-
tulerit. De cætero autem molestus nobis non est odoratus
sicut vobis, quos cogit suffitus, cinnoma, nardos, maloba-
thra, calamos Arabicos, cum subtili quadam medicatrice
atte aut seplasiaria conquerire & vna vorare, magna pecu-
nia parum virilem, ac potius puellas decentem, nullaque
omnino vilitate comitata delectationem redditentes. Et
verò is odoratus, quanquam hoc modo affectus, corrupit
tamen non mulieres tantum omnes, sed & plerosq; viros, vt
ne cum suis quidem coire velint vxoribus, nisi vnguenta ex
ac odoratos pulueres redoleant. Atqui porcæ sues, & capros
capræ, aliæque feminæ sui generis mares proprio odore al-
liidunt, puramque rorem, prata, herbasque ubi redolent,
communi amore ad miscendum corpora centur. Non hic,
vt inter homines, feminæ simulatione recusationis ludunt,
aut libidini fraudes, præstigijs, denegationesq; prætexunt:
neq; mares stimulo & luxuria agitati, mercede, labore atq;
obse-

obsequijs coitum redimunt, sed doli expertem ac sine mercede tempestiuā se&tamur venerem, quę statu anni tempore cupiditatem animalium veluti germen aliquod excitans, illicē restinguat, neq; femella marem a conceptu admittens, & neq; aggrediente mare. Adeò exilem & imbecillum hominem apud nos voluptas obtinet, omnia naturae deferuntur. Itaque in hunc vsq; diem inter nos neq; mas marem, neque feminam femina amauit. qualia multa memorabiles, & præclarivit apud vos cōmillerunt: vt viles missos faciam.

- 10 Agamemno quidem Beotiam perlustravit Argæum vñ Fædi ambo subterfugientem, falsisque mare & ventos onerans res. criminibus, tandem pulchre pulchrum tele in lacum Copaidem demersit, ut ibi amorem extingueret, ac se cupiditate liberaret. Itidem Hercules imberbem sectas amahum, deseruit optimos socios, classemque & institutum prodidit. Et in tholo Apollinis Ptoi quidam vestrum expertus scripsit, Achilles pulcer: cū iam Achilles filium haberet. audioque durare adhuc eam scripturam. At gallus si gallum contendar absente gallina, viuus comburitur, aruspice ali-
- 20 quo pronunciant graue atrox; id esse ostentum. Ita ipsi homines hoc cōfessi sunt, castitate à brutis se superari, eaq; naturae vim non facere voluptatum percipientarum causa. Vestras libidines natura, quanquælegis auxilio fulta, tamen intra suos non potest coercere fines: quin cæ instar fluuij exundantes atrocem fecitatem, tumultum, confusionemque naturae gignant in re venerea. Nam & capras, porcas, equas iniuerunt viri, & feminæ insano muscularum bestiarum amore exarserunt. ex huiusmodi enim coitibus vobis sunt Minotaui, Siluani seu Ægipanes atque (vt mea fert sententia) etiam Sphinges, & Centauri nati. Enimvero fame coactus canis aut avis aliquando cadavere humano vescitur, ad coitum nullus vnquam est homo à bestia sollicitatus. bestias vero cū ad hanc, tum ad alias voluptates vos vi trahitis ac contra ius usurpatis, Porrò homines ita vitiosi
- 30 & incontinentes cum siunt in dicto cupiditatis genere: tamen evinci potest, multo adhuc brutis intemperantiores eos esse quod attinet ad appetitus necessarios, id est potum ac cibum. Hic nos voluptatem semper cum aliqua utilitate captamus. Vos, qui voluptatem portius, quam naturae conueniens alimentum persequimini, multis ac diuturnis ff multa-

*Homo in
alimentis
supeccat.*

multamini morbis, qui tanquam uno aliquo è fonte hauisti abundantia, corpus omnis generis flatibus expurgatu difficultibus replet. Primum enim vnicuilibet animalis generi suum est quoddam cognatum naturè alimentum alij herba, alijs radix, aut fructus. & quæ carne vescuntur, nullum alium fructum ea appetunt, neque infirmioribus alimento eripiunt: sed & ceruum paci sinit leo, & lupus ouem, quantum natura statuit. Homo autem gula studio ad omnia se ferens, omnia tentans, omnia gustans, ut sui & naturæ ipsius conuenientis ignarus etiamnum nutrimenti, solus inter omnia animalia omnibus vescitur. Primum vertitur carnis, nulla cogente inopia, nulla penuria: cum licet ei quoquis tempore alios è seminibus & plantis decerpere cibos, multitudine nunquam defectura. sed luxuria, & facietate necessariorum, alienas & pollutas cædibus animalium escas secat, immanitate etiam saeuissimas vincens feras. Sanguis enim & cædes ac carnes miluo, lupo, draconi conueniens sunt cibus, homini autem obsonium. Deinde cum omnibus vtratur generibus, non sicut bestiæ à plerisq; formis abstinet homo, paucis ob necessitatem nutritamenti infestus est: sed neque avis vlla, neque in aquis degens, aut in terra viuens animal vllum effugit vestras illas, quæ benignæ hospitalesque dicuntur, mensas. Esto, his vos obsonijs dulciores reddere cibos. Quid ergo ad hæc ipsa.* Sed animalium brutorum nullam inutilem aut inanem admittit artem prudentia, necessarias non ab alijs importatas, aut mercede data cognitas, vel cura glutinante singula, parceq; oblatis contemplationibus compingente nanciscitur, sed à natura habet genuinas & cognatas, atque profert. Ægyptios vniuersos aiunt esse medicos. At verò quoduis brutum animal non tantum ex sese arte ad sanandum est præditum, sed etiam alimenti quærendi, robur parandi, aduersa declinandi, conuenientia quærendi, atque etiā ad musicen, pro modo cuiq; animalium à natura præscripto. Nam à quo didicimus porci, quando ægrotamus, ad flumium desēdere cancerorum capiendorum gratia? Quis docuit testudines deuoratis viperis organum postea edere? quis capris Cretenibus præcepit, ut sagittis iætamnum quærat, quo comesto cuspides excidunt. Si enim dicas verum esse, harum rerum magistrum esse naturam,

Artes bru-
torum.

* 25
quodvis brutum animal non tantum ex sese arte ad sanandum est præditum, sed etiam alimenti quærendi, robur parandi, aduersa declinandi, conuenientia quærendi, atque etiā ad musicen, pro modo cuiq; animalium à natura præscripto. Nam à quo didicimus porci, quando ægrotamus, 30 ad flumium desēdere cancerorum capiendorum gratia? Quis docuit testudines deuoratis viperis organum postea edere? quis capris Cretenibus præcepit, ut sagittis iætamnum quærat, quo comesto cuspides excidunt. Si enim dicas verum esse, harum rerum magistrum esse naturam, bruto-

brutorum intelligentiam refers ad principium præcipuum
 atq; sapientissimum. Tum si ista intelligentiam non digna-
 nimi rationis aut intelligentiae nomine: tempus est ut cir-
 cumspiciatis nomine alio honestiore & augustiore. sicut
 , nimurum re ipsa ostendit maiorem admirabilemque fa-
 cultatem sibi esse , non rudis aut indocta , sed à se ipsa docta
 & nihil extra se desiderans , non ob imbecillitatem , sed na-
 turalis virtutis perfectionem ac vigorem , iussa valere ea di-
 sciplina , qua veluti collecta stipe aliud discitur. Quæ enim
 10 homines ludentes aut luxuriantes discunt ac meditantur ,
 hæc nostra intelligentia etiam contra corporis natura ad-
 sequitur , freta vi percipiendi innata atq; copiosissima. Non
 dicam de catulis feras in dagantibus , aut pullis equorum ad
 certum numerum gradi difcentibus. sed & corui loqui , &
 15 canes per obuersos saltare orbes discunt: & equi ac boues
 in theatris mirabilis addiscunt motus , sessiones , institutio-
 nes , choreas , itaque meminerunt artis , eamque exercent ,
 hominum maximo studio atque industria. quæ ipsa docili-
 tatis sunt documentum , nullâ aliam ad rem profunt. Quod
 20 si negas disci à nobis artes , etiam doceri eas à nobis audi.
 Perdices suos pullos docent inter fugiendum occultare se-
 se , & glebam pedibus pro se obtendere , postquam supini cor-
 ruerunt. & yides ut ciconiz̄ suos pullos volare doceant , pri-
 mum id tentantes. Luscinia quoque suos pullos cantare
 25 docent: & capti ante tempus , eauritique inter hominum
 manus , deterius canunt , quia præpropere à magistro sunt
 remoti. Ego iam , ex quo in hoc corpus sum illatus , miror
 rationes istas , quibus mihi à sophistis persuaderi passus sum
 omnia animalia homine demto , esse bruta & rationis ex-
 30 pertia. V L Y S. Nunc ergo tu Grylle à mutatione tua etiam
 oui atque asino rationem tribuis ? G R. Mi Vlysses , ex his
 ipsis colligere par est , bestiarum naturam non esse men-
 tis atque intelligentiae expertem. Sicut enim non est stirps
 alia stirpe magis ex foris sentientis animæ , sed eodem omnes
 35 modo destituuntur sentiendi facultate , quia nihil eorum ,
 quorum stirpes terra continentur , anima est præditum. ita
 animalium quoque nullum altero ignavius aut ad discen-
 dum ineptius diceretur , nisi vniuersa rationem atque intel-
 ligentiam , sed alia minus vel amplius , haberent insitam. At-
 que mihi hoc considera , stupiditatem ac fatuitatem quarun-
 ff 2 dam

dam bestiatum, acumine & versutia aliatum demonstrari, verbi gratia, si compares cum vulpe, lupo, aut ape asinum vel orem, petinde est ac si tecum componas Polyphemum, aut cum aeo tuo Autolyco Glaucum illum Corinthium,

Illa. ζ. 152. de quo est apud Homerum. Non enim existimo tanto dif-
ferre bestiam à bestia inter callo, quanto homo ab homi-
ne disungitur, quod ad intelligendum, ratiocinandum,
memoriamque tenendum attinet. *V LYS.* Attamen Grylle
hoc vide, ne improbum sit & violentum, rationem ijs ad-
scribere, quæ noticia dei carent. *G R.* Non ergo dicemus ¹⁰
te, *Vlysses*, ita sapientem ac curiosum, *Sisyphe* genitum
fuisse? *

PLVTARCHI COMMENTARIVS, NE SVA-
UITER QUIDEM VIUI POSSE SECUNDUM EPICURI DE- 15
CRETA, DOCENS.

COLOTES Epicuri familiaris librum edidit, hoc
indice, *Ne viui quidem posse iuxta aliorum*
philosophorum decreta. Contra quem quæ pro 20
philosophis differere nobis subiit, ea iam ante
conscriptissimus. Quoniam autem soluto qui disputationi
interfuerat cœtu, in ambulatione cōplures ad eam sectam
se dederunt, visum mihi fuit hos quoque in viam reducere:
si nullam alias ob rem, saltem ut his qui in alios inquirunt, 25
demonstrarem debere ab his eorum quos arguant aut re-
sellunt scripta non obiter percurri, neq; eos voces hinc in-
de auulas & dictiones absq; scriptura adoriri, itaque frau-
dem impeditis facere. Progressis enim nobis more nostro in
gymnasium è schola Zeuxippus: Mihi, inquit, sermo fuis- 30
se videtur habitus aliquanto mollius, quam libertas con-
ueniens rei exigeret. abit quidem Heraclides nos culpans,
& in Epicurum ac Metrodorum asperius inuectus, cùm nos
ei huius rei causam præbuerimus nullam. Hoc vero, inquit
Theo, non dicis, quod cum his comparatus Colotes, ho- 35
minus in dicendo videri potest modestissimus. Congesta
enim in unum que inter homines habentur fœdissima vo-
cabula, securtilates, ampullas arrogantias, scortationes,
homicidia, graues gemitus, multorum perditionem, ce-
rebri grauedines: in Aristotelem, Socratem, Pythagoram,
Prota-